

Dier om te doden of leuk huisdier?

EVA MEIJER

Wat is een muis? Google zegt: een dier om te doden. Hier heb je een lijst adressen van ongediertebestrijders. Fokkers zeggen: een leuk huisdier. Wetenschappers en bedrijven zeggen: nuttig voor de mens. Maar deze definities zeggen ons iets over mensen, niet over muizen.

Vachtje en ik ontmoetten elkaar in knaagdierenasiel 't Knagertje, dat in samenwerking met een aantal dierenorganisaties laboratoriummuizen herplaatst. De tien bruine muizen die ik kwam ophalen waren niet in experimenten gebruikt. Naast de ongeveer 160.000 muizen die jaarlijks worden gebruikt in proeven worden ook de overtollige muizen doodgemaakt (in 2019 stierven meer dan 260.000 muizen buiten experimenten). In de wetenschap staat het nut van proefdieren overigens al een tijd ter discussie, maar de praktijk is hardnekkig. Vanwege steeds betere alternatieven maken u en ik er het einde misschien van mee, maar voor de proefdieren die nu leven komt dat te laat.

Vanwege haar frommelige vacht was Vachtje de eerste muis die ik kon herkennen. Haar karakter was ook opvallend: ze was de felste en fanatiekste van het stel.

Ik had niet eerder met labmuizen samengewoond. Het eerste wat mij opviel – naast hun vriendelijkheid, nieuwsgierigheid en complete desinteresse in mij – was hoe goed ze voor elkaar zorgen. Ik kende de studies naar empathie, die laten zien dat muizen veel voor hun vrienden overhebben en met ze meevoelen (en die vanwege hun gewelddadige karakter de vraag oproepen naar het empathisch vermogen van de menselijke onderzoekers, maar dat terzijde). Maar het is wat anders om het te zien.

De muizen poetsen elkaar uitgebreid, slapen in stapels, eten graag zij aan zij. Toen Vachtje ziek werd – ze kreeg een tumor – kreeg ze af en toe een knuffel van Kleine muis en Kraaloog. Die slaan hun armen dan om de andere muis heen, geven wat likjes in de nek en lopen door.

De muizen hebben allerlei gewoontes. Ze geven elkaar een kus ter begroeting, rennen 's avonds lang in hun loopradjes, na het wekelijkse verschonen van het hok is het feest. We hebben samen gewoontes: ik verander elke dag de inrichting van hun huis, ze leerden me dat ook bovenin de theedoosjes een gat moet.

Wat is een muis? Vogelonderzoeker Len Howard schrijft dat ze geen algemene uitspraken kan doen over koolmezen omdat ze individueel zo verschillend zijn. Dat zijn muizen ook. Flankie is dapper en onderzoekend, Bullie is altijd te laat en sportief. De een houdt van courgette, een ander van kikkererwten.

Vachtje werd steeds tammer. Ik mocht haar soms aaien en toen ze ziek werd, werd ze timide. Ze bleef wel meedoen met de rest, met het poetsen, samen slapen en eten, en soms ging ze naast een rad zitten waarin een andere muis rende en draaide ze met haar handen mee. Haar houding deed me aan die van mijn oma denken, aan het eind van haar leven. Gewoon doorgaan.

Op een stille julimiddag vond ik haar toch dood, ze lag in het midden van het hok, de zon scheen op haar lijfje. Dag Vachtje. Je leefde veel te kort, maar je leefde.
